

De heer Leerkes (Unie 55+)

tot stand is gekomen opnieuw worden bekeken. Op dit moment zijn we erg goed op het gebied van ontwikkelingen uit de 16de en de 15de eeuw en de filologie. We hebben geprobeerd een slag te maken naar inzichten waar de samenleving mee uit de voeten kan. Het gaat dus om een maatschappelijk zeer relevant onderwerp.

De heer **Janmaat** (CD): Voorzitter! Dat het maatschappelijk relevant zou zijn, vermoedde de CD-fractie al. Deze minister doet natuurlijk dat onderzoek met duidelijk politieke motieven om de aan de in ieder geval door de regering gewenste multiculturele samenleving tegengestelde godsdiensten hier maatschappelijk niet te laten conflicteren. De CD vermoedt dat ook dit contemporaine onderzoek er niet in zal slagen de historische wortels van de islam te wijzigen. Acht de minister het in ieder geval uitgesloten dat bij de mogelijke conclusies de kloof tussen islam en christendom eerder groter dan kleiner wordt?

Minister **Ritzen**: Voorzitter! Alle activiteiten die in dit land plaatsvinden, en zeker die op het terrein van onderwijs en wetenschappen,

beginnen vanuit de opvatting dat dit land groot geworden is vanuit tolerantie, vanuit het weten, een weg te vinden. Begrip begint met onderzoek en het verwerven van inzichten.

De heer **Van de Camp** (CDA): Voorzitter! De minister spreekt voortdurend over het contemporaine. Ik heb van historici in mijn fractie geleerd dat het contemporaine niet kan worden begrepen zonder het verleden te kennen. Wat gebeurt er verder met de universiteiten van Nijmegen en Groningen? Worden die erbij betrokken of is het een gelopen race?

Minister **Ritzen**: Voorzitter! Het instituut is per 1 januari begonnen, zonder de verbinding van deze twee universiteiten als founding fathers of mothers. Wel is het de gedachte dat van hieruit maximale activiteiten plaatsvinden om de capaciteit die in Nederland bestaat zoveel mogelijk binnen het centrum met elkaar in contact te laten komen. Wat de heer Van de Camp vraagt, valt daar ook onder. De universiteiten van Groningen en Nijmegen worden hierbij betrokken.

Onder directeurschap van de heer Stokhof is een programmacommissie ingesteld waarin onder anderen de heer Zürcher – de jonge Zürcher, voor de kenners onder u – zitting heeft. De heer Van der Veer is afkomstig uit de godsdienst-filosofische wereld. Verder hebben zitting de heer Van Bruinessen en de heer Kurpershoek, een arabist. Ik ga ervan uit dat dit team recht kan doen aan de opvatting van de heer Van de Camp. Zij moeten de verschillende partijen bij elkaar kunnen brengen en maximaal gebruik maken van de Nederlandse kennis op dit punt. Misschien kan ook de beeldvorming vermeden worden dat een aantal kwalitatief goede mensen in Nederland buiten beschouwing blijft.

Bij de tegenstelling tussen het contemporaine en de geschiedenis gaat het vooral over accenten. Ik dacht dat ik die accenten juist ook al nadrukkelijk naar voren had gebracht. Het gaat erom dat wij het accent leggen bij het contemporaine en dat wij iets verder weggaan van het accent uit het verleden. Immers, als je af en toe de publicaties ziet, staat er wel heel veel uit een ver verleden en relatief heel weinig over nu in. Nogmaals, ik ben het eens met de opvatting van de heer Van de Camp: het verleden telt wel degelijk en dat moet men ook zeker kennen, maar daar hoort wel het accent van de vertaling naar het heden bij.

Vragen van het lid Leerkes aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over **problemen met de werving van personeel in de thuiszorg.**

De heer **Leerkes** (Unie 55+): Mijnheer de voorzitter! Ik wil de minister van Onderwijs nog even bedanken voor zijn Franse les. Ik zal gewoon het Nederlands gebruiken.

Ver vooruitziend, vraag ik mij af hoe de toekomst van het oud worden er in Nederland uit ziet. Hoe gaan wij daarmee om? Wat hebben wij in de laatste vier jaren bereikt met betrekking tot dit grote probleem? Herhaaldelijk is hier gezegd dat er op dit terrein sprake is van een groot maatschappelijk probleem. Wat doen wij eraan? Aan de horizon doemen er weer andere problemen op en dit keer gaat het om de thuiszorg. Aan de horizon van

Leerkes

de thuiszorg verschijnen nieuwe wolven. Dat betekent bijvoorbeeld dat men in Limburg te maken heeft met een gigantisch personeelsgebrek. Er zijn geen jongelui meer die belangstelling hebben voor dit beroep. Daar krijg je enorme problemen mee. In Limburg zijn die nu al zichtbaar, maar een kleine consultatie bij enkele leiders van organisaties van thuiszorg in Nederland heeft mij gisteren nog geleerd dat het waarachtig niet alleen in Limburg speelt. Ook elders loopt de opleiding van mensen in de gezondheidszorg heel snel terug en ik heb het dan niet over de mensen die het thuiswerk doen. Ik wil de staatssecretaris dan ook een aantal vragen stellen.

De **voorzitter**: Wilt u dat heel snel doen, want u heeft nog maar een halve minuut. U heeft een lange inleiding gegeven.

De heer **Leerkes** (Unie 55+): 1. Hoe komt het dat het beroep van verzorgenden blijkbaar niet meer aantrekkelijk is voor jongelui in ons eigen land?

2. Wij horen van veel kanten dat het gebrek aan personeel te wijten is aan het slechte imago van het beroep. Wat denkt de staatssecretaris hieraan te doen?

3. Vooral de werkdruk en de achterblijvende honorering zijn een probleem. Hoe denkt de staatssecretaris dit verder in te vullen?

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! Het is niet voor de eerste keer dat wij praten over de arbeidsmarktontwikkeling in de zorgsector. Met de heer Leerkes worden de zorgen gedeeld die worden uitgesproken. In feite is er sprake van twee verschillende lijnen. Allereerst hebben wij te maken met een vergrijzing, of verzilvering, waardoor er een grotere druk ontstaat op de zorg en in de tweede plaats hebben wij te maken met een ontgroening, dat wil zeggen minder schoolverlaters die vaak voor een heel groot deel de instroom betekent in de opleidingen voor de zorgsector. Inderdaad pakken zich nieuwe wolven samen boven de zorgsector enerzijds en boven de thuiszorg anderzijds.

Ik zou willen aanhaken bij de discussie die wij tijdens de begrotingsbehandeling hebben

gehad, toen deze zelfde vragen die de heer Leerkes nu stelt, al indringend zijn gesteld. De minister en ik hebben het toen als consequentie opgevat dat ook de rijksoverheid een actieve rol moet spelen bij het proberen de aantrekkelijkheid te verbeteren van het beroep, ook al is dat vanzelfsprekend de eerste verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. Dat heeft ertoe geleid dat in december minister Borst, minister Melkert en ik hebben overlegd met de werkgevers in de hele zorgsector, inclusief de sector van de thuiszorg. Wij hebben daarbij afgesproken dat in februari, maart een gezamenlijk meerjarentraject zou worden opgezet die in feite twee sporen beoogt. Het eerste spoor is de korte termijn waarin wij moeten proberen om voor de toekomstige schoolverlaters aan het einde van dit jaar een extra impuls te geven door middel van voorlichting over de mogelijkheden in de zorgsector. Het tweede spoor is op de langere termijn bekijken hoe wij die zorgsector op de arbeidsmarkt blijvend aantrekkelijk kunnen maken en houden voor niet alleen jongelui maar ook voor nieuwe groepen die moeten intreden, bijvoorbeeld allochtone werknemers, bijvoorbeeld herintredende vrouwen en ook mannen. Wij hebben vervolgens, kijkend naar de specifieke problematiek in de thuiszorg, op 21 januari, dus voordat dit al speelde, een bestuurlijk overleg gehad met de Landelijke vereniging van thuiszorg. Daarbij is afgesproken dat VWS de LVT actiever dan tot nu toe zal helpen met de arbeidsmarktproblematiek, een problematiek die zich inderdaad niet alleen in Limburg manifesteert. De Limburgse instelling heeft zich allereerst tot het arbeidsbureau gewend op het moment dat men gelukkig weer nieuwe mensen kon aantrekken omdat er extra geld beschikbaar is gekomen.

Toen bleek dat deze actie niets opleverde, zijn er twee dingen gebeurd. De instelling heeft een advertentie in België geplaatst. Daar is op zichzelf niets mis mee; het past in de Europese gedachte van mobiliteit van arbeidskrachten. Bovendien wordt er mee aangegeven dat het kennelijk ook voor Belgische mensen aantrekkelijk is om in zorgsector in Nederland te werken. Daarnaast heeft het arbeidsbureau een zogenaamde euroconsulent ingeschakeld om die werving en

selectie vanuit België extra te ondersteunen.

Ik verbind hieraan de volgende conclusies, als antwoord op de derde vraag van de heer Leerkes. Wat doen wij aan de werkdruk en aan het achterblijven van de instroom van medewerkers? Zoals bekend, hebben wij in goed overleg met de Kamer in de afgelopen jaren extra geld gefourneerd voor de thuiszorg. Daar is behoorlijk in geïnvesteerd. In 1996 ging het om 30 mln., in 1997 om 75 mln. en voor dit jaar is het daarbovenop 103 mln. structureel. Omgezet in FTE's is er daarmee geld voor enkele duizenden nieuwe arbeidskrachten in de thuiszorg. Die duizenden mensen moeten wel gekwalificeerd zijn. Ik prijs de Limburgse instelling voor haar creativiteit. Voor de langere termijn moet een langer traject van opleiding worden ingegaan. Tegelijkertijd heeft men het traject van de korte termijn bewandeld door te bezien of er andere arbeidsmarkten open te breken zijn voor de zorgsector.

De heer **Leerkes** (Unie 55+): Voorzitter! Ik dank de staatssecretaris voor haar antwoord. Het is goed dat zij vooruit wil kijken. Hoe gaan wij het de eerstkomende 25 jaar doen, wanneer zich nog veel meer ouderen zullen aanmelden voor de zorg? Is de kwaliteitsnorm die wij stellen aan de mensen die in die tak van de gezondheidszorg werken, dezelfde als in België?

Ik stel ook de heer Oudkerk een vraag. Hij zei in een radio-interview: dit probleem moet worden opgelost, daar kunt u mij op afrekenen. Hoe kunnen wij de heer Oudkerk daarop afrekenen? Stelt hij, als het niet doorgaat, zijn zetel ter beschikking?

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! De opleidingskwaliteit in België staat op hetzelfde niveau als in Nederland. Zonder veel extra om- en bijscholing kunnen gekwalificeerde Belgische mensen in Nederland aan de slag.

Mevrouw **Vliegenthart** (PvdA): Voorzitter! Bij afwezigheid van de heer Oudkerk zal ik de aan hem gestelde vraag beantwoorden. In het PvdA-verkiezingsprogramma staat

Vliegenthart

dat er 30.000 banen in de komende jaren in de verpleging en verzorging bij moeten komen, enerzijds om de werkdruk te verlichten, anderzijds om de wachtlijsten te bestrijden. Dat is voor ons een heel belangrijk punt. De heer Oudkerk wil er aan het eind van die periode graag op afgerekend worden en dat geldt ook voor mij.

Mevrouw **Mulder-van Dam** (CDA): Voorzitter! Je kunt niet allemaal in dezelfde vijver vissen. Ik vraag mij ook af hoe het probleem in het westen moet worden opgelost, want daar kan men geen Belgen en Duitsers aantrekken. Er is een knelpunt in de opleidingen. Wat heeft de staatssecretaris gedaan om het gat dat is ontstaan bij de verandering van het opleidingsstelsel, op te vullen?

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! In het westen moet het probleem, afgezien van het aanboren van nieuwe arbeidsmarkten, net als in de rest van het land worden opgelost. Ten eerste zal men niet alleen de knelpunten, maar ook de mooie dingen in de zorgsector moeten benadrukken. Het imago moet zonder enige twijfel worden verbeterd. Wat dat betreft heeft de thuiszorg de pech gehad dat in een moeilijke periode het evenwicht tussen goed en slecht nieuws wat verloren is gegaan. Ten tweede is het van belang dat wij niet alleen kijken naar de schoolverlaters, die in toenemende mate kunnen shoppen op de arbeidsmarkt en ook andere aantrekkelijke banen kunnen nemen. Zonder enige twijfel moeten er ook nieuwe groepen op de arbeidsmarkt worden aangeboord, zoals de herintredende vrouwen en allochtone werknemers. Daar hoort dan een betere kinderopvang bij, waar wij druk mee bezig zijn. Ten derde hoort daar ook het faciliteren, het nog aantrekkelijker maken van deeltijdarbeid bij. In de thuiszorgsector is in toenemende mate sprake van deeltijdwerk. Het aantal FTE's dat met het extra geld kan worden gecreëerd, kan daarmee zelf met meer dan factor 2 worden vergroot.

Wat de knelpunten in de opleiding betreft wijs ik erop dat wij voor de opleiding de sectorfondsen hebben. Daarbij zijn ook de sociale partners

betrokken. Zonder extra beschuldiging naar de LVT te kijken, zeg ik toch dat andere sectoren in de zorgsector hierbij een nog actiever beleid hebben gevoerd dan de thuiszorgsector zelf. Daar zijn ook redenen voor. Tot zeer voor kort konden men makkelijk juist laagopgeleide mensen in de thuiszorgsector aantrekken. Je ziet nu dat die markt mede dankzij het werkgelegenheidsbeleid van de overheid voor een deel door andere sectoren is afgeroomd. Nu moet men dus actiever aan de slag. In de andere sectoren is men al eerder gaan werken met een regionale aanpak, in samenwerking met de arbeidsvoorziening en de onderwijssector. Dat is het pad dat de LVT met extra impulsen moet gaan betreden. VWS zal dat, gezien het bestuurlijk overleg van een paar weken geleden, mede ondersteunen.

De heer **Marijnissen** (SP): Voorzitter! Ik wil de staatssecretaris recht op de vrouw af vragen of zij het niet schandalig vindt dat wij in Nederland niet in staat zijn om voldoende mensen voor deze sector te vinden. Wij moeten nu klaarblijkelijk in het buitenland mensen gaan werven om onze ouderen te verzorgen.

De staatssecretaris analyseert naar mijn idee de zaak onvoldoende wanneer zij niet onderschrijft dat het feit dat zo moeilijk mensen voor de thuis- en de gezinszorg te vinden zijn, te maken heeft met: 1. de werkdruk, 2. de slechte arbeidsomstandigheden, 3. de slechte beloning en 4. het feit dat de zorg zo'n weinig menselijk karakter meer heeft, omdat er simpelweg te weinig tijd is om de patiënten-cliënten daadwerkelijk menselijke zorg te geven.

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! De heer Marijnissen doet mee aan het nog verder beschadigen van de sector. Hij zet hier een karikatuur van de sector neer. Daarop mag ik hem aanspreken. Kamer en kabinet hebben er de afgelopen drie jaar alles aan gedaan om extra geld op de plank te leggen voor het verminderen van de werkdruk en het wegwerken van de wachtlijsten. Op dit ogenblik is dat nog niet bewijsbaar vertaald in extra zorguren. Er is dan ook veel meer aan de hand dan alleen maar het feit dat er onvol-

doende budget aanwezig zou zijn. Het is dan een te makkelijke reactie om te zeggen: het zal wel worden opgelost door bijvoorbeeld extra geld. Er zal binnen de sector zelf met extra grote kracht moeten worden gewerkt aan verbetering van de infrastructuur. Daar werkt men ook hard aan. Dat is ook de reden waarom de sector nu ook meedoet aan benchmarking en het zoeken van een evenwicht tussen doelmatigheid en menselijkheid.

Overigens is de beloning waar de heer Marijnissen over spreekt, vanzelfsprekend een zaak van werkgevers en werknemers in het kader van de CAO-afspraken. Verder kunnen wij zonder enige twijfel constateren dat in de komende tijd, juist bij een krappe arbeidsmarkt, het hele mechanisme van beloning, werkdruk en secundaire arbeidsomstandigheden moet worden verbeterd. En daar zijn wij ook met de sector mee bezig.

Mevrouw **Vliegenthart** (PvdA): Voorzitter! Op het laatste punt waar de staatssecretaris het over had, zal inderdaad langs een aantal sporen gewerkt moeten worden aan verbetering: minder werkdruk, meer kwaliteit in de zorg en betere arbeidsomstandigheden. Twee weken geleden had ik hier zo'n 60 meiden van een school voor verzorgenden op bezoek die in hun eindexamenjaar zitten. Zij vertelden dat van de klas die voor hen eindexamen gedaan had, meer dan eenderde bij Albert Heijn was gaan werken in verband met het feit dat Albert Heijn betere arbeidsvoorwaarden biedt, zoals een vast contract. De thuiszorg biedt voornamelijk flexibele contracten voor maximaal 20 uur in de week. Op die manier kunnen die meiden gewoon niet economische zelfstandig zijn. Voor heel veel van hen heeft dat dus geen perspectief. Als de staatssecretaris meent dat er een plan van aanpak gemaakt moet worden, is het van belang dat zij de discussie met de werkgeversorganisatie aangaat om de zekerheid in de arbeidsvoorwaarden in die sector te verbeteren. Dat is namelijk echt een randvoorwaarde om ervoor te kunnen zorgen dat meer jongeren de opleiding gaan volgen en willen gaan werken in de thuiszorg. Dat is nu eenmaal een prachtige sector om in te werken.

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! Ik ben het roerend met mevrouw Vliegthart eens. De punten die zij noemde, zijn nu juist bestuurlijk aan de orde gekomen in december tijdens mijn gesprek met de werkgevers in de hele zorgsector, inclusief de thuiszorg. Ik heb die punten nog eens benadrukt in het bestuurlijk overleg met de thuiszorg enkele weken geleden. Vanzelfsprekend zijn dit essentiële onderdelen van het traject voor zowel de korte termijn als de langere termijn. Ik ben blij met de toevoeging van mevrouw Vliegthart dat het een mooie sector is om in te werken. Ik wil die toevoeging graag onderstrepen.

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Voorzitter! Ik ben het eens met de opmerkingen van mevrouw Vliegthart, maar wil daar nog wat verder op doorgaan. De staatssecretaris heeft gezegd dat er geworven moet worden onder schoolverlaters, allochtonen, herintredende vrouwen en nog een paar andere groepen. Dit blijkt echter niet te werken. Ik wil de staatssecretaris daarom vragen hoe er geworven wordt. Wordt er op scholen aandacht aan besteed dat er werk is in de zorg? Hoe worden de allochtonen benaderd? Wordt er samengewerkt met de allochtonenorganisaties? Wordt er actief gebruik gemaakt van de allochtonenmedia? Daar ligt namelijk ook een knelpunt.

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! Het is een misverstand dat het werven onder allochtonen voor de zorgsector niet succesvol zou zijn. Integendeel! Zoals men weet, hebben wij Topaz. Dat is op dit ogenblik een schoolvoorbeeld uit de zorgsector van hoe je allochtone potentiële medewerkers direct kunt benaderen. Die methode heeft ertoe geleid dat er meer allochtonen in de zorgsector werken dan gemiddeld. Het is echter nog lang niet genoeg. Daarom zijn wij om te beginnen bezig om de systematiek van Topaz te vertalen naar andere arbeidsmarktsectoren. Ten tweede doen wij niet alleen voortdurend onderzoek naar de elementen die eventueel een belemmering zouden

kunnen vormen, maar proberen wij de allochtonenorganisaties en Forum daarbij te betrekken om de benodigde aansturing van binnenuit te bewerkstelligen.

Mevrouw **Doelman-Pel** (CDA): Voorzitter! De staatssecretaris onderkent dat de nood heel hoog is. Op het ogenblik worden er ook al oproepen gedaan voor extra vrijwilligers om de nood te lenigen bij mensen die thuiszorg nodig hebben. Ik meen dat er een oplossing gezocht moet worden voor de korte termijn en voor de lange termijn. Bij imagoverbetering en secundaire arbeidsvoorwaarden hoort echter helaas meestal een financieel plaatje. Mocht dat zo zijn, dan wil ik de staatssecretaris vragen om dit niet ergens onder tafel te moffelen, maar helder aan de Kamer voor te leggen dat er knelpunten zijn. Misschien is zij zelfs bereid om daar extra geld bij te doen.

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! Mevrouw Doelman weet dat wij in feite praten over een problematiek die mede is veroorzaakt doordat er in de gehandicaptensector, de ouderensector en de thuiszorg honderden miljoenen gulden versneld worden geïnvesteerd voor meer handen in de zorgsector. Een paar jaar geleden hadden wij grote problemen omdat dat geld er niet was, terwijl wij nu het probleem hebben dat het extra geld er wel is, maar dat het vertaald moet worden in menskracht. Je kunt niet zomaar even een blik mensen opentrekken; je moet gekwalificeerde werving en selectie hebben. In feite proberen we nu uit alle macht voor de drie genoemde sectoren een traject op te stellen, waarbij wij enerzijds voor de korte termijn willen voorkomen dat er aan het eind van het jaar geld op de plank blijft liggen dat was bedoeld voor zorguren, en anderzijds zorgen voor een langetermijntraject waarbij zaken als betere arbeidsomstandigheden, betere beloning en al dat soort zaken structureel kunnen worden neergezet. Ik durf hier te stellen dat extra geld op dit ogenblik niet de grootste belemmering is voor het aantrekken van mensen. Ik hoop van harte dat al die honderden miljoenen die er in mijn sector dit

jaar extra bij kunnen komen, aan het eind van het jaar inderdaad hebben geleid tot die vele miljoenen extra zorguren waarover wij het hebben.

De heer **Verkerk** (AOV): Voorzitter! Ik vermoed op grond van wat de staatssecretaris net zei dat zij aan het eind van het jaar wel geld op de plank houdt. Verwacht zij, gehoord haar overleg met het veld, dat er inderdaad geld op de plank blijft liggen aan het eind van de periode die daarvoor staat?

Het wordt tijd om in deze sector in plaats van over "cliënten" gewoon over "patiënten" te spreken; misschien komen er dan meer mensen in de thuiszorg werken. De thuiszorg heeft het imago dat het daar werkende personeel ongelooflijk veel administratieve beslommeringen heeft. Ziet de minister mogelijkheden daar wat aan te doen?

Ten slotte een vraag aan de minister: van dat geld op de plank geen administratieve mensen aannemen, alstublieft!

Staatssecretaris **Terpstra**: Voorzitter! De vraag of ik verwacht dat er aan het eind van het jaar nog geld op de plank ligt, is natuurlijk een cruciale. Daar is het niet voor gegeven. Daarom hebben wij al in september, oktober van het vorig jaar, toen het zichtbaar was dat er extra geld zou komen, aan de hele sector gevraagd plannen voor te bereiden, zodat die aan het begin van het nieuwe jaar zo snel mogelijk kunnen worden geïmplementeerd. Sommige sectoren hebben dat heel actief opgepakt, terwijl andere daarin minder actief zijn geweest. Maar alle zijn bezig op dit ogenblik te voorkomen dat we straks nog geld op de plank houden.

Het imago van de thuiszorg, inhoudend dat daar veel administratieve rompslomp zou zijn, proberen wij nu juist zoveel mogelijk te voorkomen door de bureaucratie zoveel mogelijk in te dammen. Dat is niet makkelijk: er moet een transformatie plaatsvinden van een sector waarin 130 à 140 instellingen hun eigen administratie, structuur en systeem hadden, naar een sector waarin dat min of meer centraal wordt geregeld. Natuurlijk geeft dat problemen. De bedoeling is dat het

Terpstra

niet alleen zo klantvriendelijk mogelijk is, maar dat dit ook voor de werkers zelf zo weinig mogelijk administratieve rompslomp geeft.

Vragen van het lid Rosenmöller aan de minister van Verkeer en Waterstaat, over het tarievenbeleid van de NS voor de komende jaren.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! Meer concurrentie in het openbaar vervoer, dus ook bij de spoorwegen, is een hoofdpunt van beleid van deze minister van Verkeer en Waterstaat. In dat beleid past ook de verzelfstandiging van de NS. Daar hoort weer bij de vrijheid van de NS om de tarieven te kunnen bepalen. GroenLinks heeft dat altijd een heilloze weg gevonden. Eind vorig jaar hebben wij dat ook duidelijk gemaakt toen wij hier met de minister spraken over het tarievenbeleid van de NS voor 1998. Per 1 januari jl. zijn de spitstarieven namelijk flink gestegen.

Nu is er wederom grote onrust over de plannen van de NS met betrekking tot de tarieven voor de komende jaren. Naar ons oordeel staan die haaks op het beleid van de overheid om het openbaar vervoer te stimuleren en een volwaardig alternatief te laten zijn voor de auto. Dat leidt mij tot het stellen van een aantal vragen aan de minister.

1. Kent de minister het businessplan van NS Reizigers, waarin over het tarievenbeleid van de NS wordt gesproken?

2. Wat is haar eerste reactie op dat plan?

3. Hoe verhoudt zich dit tot het mobiliteitsbeleid van de overheid, van dit kabinet, om het openbaar vervoer te stimuleren en een volwaardig alternatief te laten zijn voor de auto?

4. Deelt de minister de opvatting dat de huidige berichtgeving slecht is voor het imago van de NS, maar ook voor het openbaar vervoer als zodanig?

5. Wanneer komt de minister met haar visie op marktwerking en concurrentie op het spoor? Kunnen wij dat uiterlijk 15 maart a.s. verwachten, zodat wij daar nog volwaardig over komen te spreken met de minister?

6. Wordt in die notitie ook ingegaan op het beleid dat de

minister namens de overheid voornemens is te gaan voeren ten aanzien van de tarieven bij de NS?

Minister Jorritsma-Lebbink: Voorzitter! Ik ken het desbetreffende businessplan niet. Dan is het moeilijk om er een eerste reactie op te geven. Ik heb inmiddels wel een persbericht van de NS gezien. Ik dacht dat dit in mijn koffer zat, maar dat is niet het geval. Ik zal er echter voor zorgen dat de Kamer dit persbericht per ommekeer krijgt. Ik begrijp overigens dat het al in de Kamer aanwezig is.

De NS zegt in dat persbericht dat zij de zaken die vanmorgen in de krant stonden, helemaal niet van plan zijn. Ik ga ervan uit dat de NS wat dat betreft de waarheid spreken. Het is dus lastig om een reactie te geven op iets wat ik niet ken. Ik ben het er wel mee eens dat deze berichtgeving slecht is voor het openbaar vervoer. Ik probeer om uiterlijk 15 maart a.s. met de notitie over de toekomst van het spoor te komen. Eigenlijk moet die er 15 maart zijn, maar de notitie moet nog wel een trajectje doorlopen. Ook de ministerraad moet zich er nog over buigen. Ik doe mijn uiterste best, maar het is een tamelijk gecompliceerd geheel. Ik ben het er ook mee eens dat het het beste is om nog in deze kabinetsperiode een eerste debat over deze kwestie te voeren. Ik verzeker de Kamer dat in die notitie ook het nodige over het tarievenbeleid zal staan.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! Ik dank de minister voor haar erg korte reactie. Wij hebben het persbericht van de NS ook ontvangen. In dat persbericht ontkennen de NS categorisch wat er in het businessplan van NS Reizigers staat. Ik vind het enerzijds een nieuwe public-relationsblunder van de NS om een en ander zo op te schrijven als in het businessplan van NS Reizigers is gebeurd. Anderzijds ben ik geenszins overtuigd van de ontkening van de NS via dit persbericht. Ik weet namelijk wat er in dat businessplan staat.

Verder wil ik de minister vragen hoe het in 's hemelsnaam mogelijk is dat wij van deze minister, die van die concurrentie en marktwerking

hoofdpunten heeft gemaakt, nog steeds niet helder een visie hebben over de randvoorwaarden, waaronder dat allemaal zou moeten gebeuren. Kan de minister al iets zeggen, dit ook naar aanleiding van de discussie die wij eind verleden jaar hebben gevoerd, over het tarievenbeleid van de NS van dit jaar? De NS maken zich er zelf namelijk buitengewoon makkelijk vanaf. Zij zeggen in hun persbericht ook dat de studie over de nieuwe tariefstructuur nog niet is afgerond. Dat is ook niet mogelijk, omdat er nog steeds geen duidelijkheid bestaat over de invoering van marktwerking en concurrentie op het spoorwegnet. Op die visie wachten wij nu en daar wachten de NS ook op. Het kabinet loopt steeds achter de ontwikkelingen aan en bagatelliseert de onrust die voortdurend via dit soort berichten leidt tot een schadelijk imago. Bovendien is het daardoor geen aantrekkelijk alternatief meer voor de automobilist die wij via het openbaar vervoer uit de auto willen krijgen. Ik hoor hier graag de reactie van de minister op.

Minister Jorritsma-Lebbink: Voorzitter! De categorische ontkening van NS heb ik ook gelezen. Maar aangezien ik het stuk waarop het artikel is gebaseerd, niet ken – de heer Rosenmöller kent het stuk blijkbaar wel – kan ik niet zeggen of het werkelijk een businessplan is of dat het een concept is of een eerste probeersel. Ik zou het niet weten, want ik ken het gewoon niet. Ik ga dan ook af op de informatie die ik heb gekregen. Die heb ik deels via de krant gekregen en deels via de woordvoerder van NS.

Wat betreft het concurrentieregime moet ik er toch op wijzen dat wij de afgelopen jaren druk bezig zijn geweest met de herstructurering van de NS, gebaseerd op de adviezen van de commissie-Wijffels. Pas in een vrij laat stadium zijn wij tot de conclusie gekomen dat wat wij afgesproken hadden in de commissie-Wijffels, toch het begin van een verhaal hoort te zijn. Als je praat over verzelfstandiging en meer vrijheden, is er inmiddels op overheidsniveau een ontwikkeling in gedachten gekomen, waarbij wij tot de conclusie zijn gekomen dat verzelfstandigen en op allerlei plekken monopolies laten bestaan,